
SVĚTLA A STÍNY HUSITSTVÍ ZNOVU

ČORNEJ, Petr, *Světla a stíny husitství* (Události – osobnosti – texty – tradice). Výbor z úvah a studií. Praha: Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum, 2020.

DAVID PAPAJÍK

Nakladatelství Karolinum vydalo v roce 2020 soubor textů předního českého historika Petra Čorneje. Čtenář orientující se v historické spisbě musí zpozornět. Že by vyšla nová kniha s podobným názvem, jak znělo dřívější dílo Petra Čorneje? Ne, nejedná se o nové dílo. Knihu se zcela totožným názvem vydalo v roce 2011 Nakladatelství Lidové noviny. V případě námi sledované knihy se jedná o druhé, drobně doplněné vydání.

Petr Čornej oslovil Nakladatelství Lidové noviny s nápadem znovu vydat práci *Světla a stíny husitství*, nakladatelství se po určitém váhání rozhodlo jeho návrh nepodpořit. Či spíše jeho realizaci podmínilo skutečností, aby Petr Čornej do sborníku zařadil několik dalších studií, které nebyly součástí vydání v roce 2011. Tento návrh Petr Čornej odmítl (zmíněné informace se dozvídáme z dovětky k druhému vydání knihy). Nakonec do hry vstoupilo Nakladatelství Karolinum, které se rozhodlo vydat soubor textů v původní podobě, jak požadoval autor.

Počet studií tak v novém vydání zůstal stejný jako ve vydání z roku 2011. Autor v doslovu nového vydání zdůrazňuje, že do některých studií mírně zasáhl a upravil je, většinou se však jednalo pouze o doplnění novější literatury.

Soubor Čornejových textů je rozvržen do pěti základních celků (o zrození husitského mýtu, o husitské revoluci, o kultuře a jazyku husitské epochy, o cestě od husitské revoluce ke stavovskému státu a o druhém životě husitství). V souboru textů nacházíme dvacet čtyři Čornejových studií, které

sepsal a publikoval po roce 1989. V mnoha případech se jedná o to nejlepší, co autor v časopisecké podobě sepsal.

Položme si otázku ohledně významu opětovného vydání zmíněných textů. Nepochybně klíčové bylo jejich původní publikování v různých časopisech. To jsou texty, s nimiž běžně pracují odborníci na husitskou a pohusitskou dobu. Jedná se o texty, které formovaly či alespoň měly ambici formovat další bádání o českých dějinách pozdního středověku. Jejich souborné vydání v roce 2011 mělo význam v tom, že byly shromážděny na jednom místě, i když fakticky byly již dávno v odborné obci známy, tudíž se jednalo o vydání spíše pro širší čtenářskou obec. Že by se tímto souborným vydáním stimulovalo další bádání, asi tvrdit úplně nelze.

V knize z roku 2020 je uvedeno, že se jedná o doplněné vydání. Položme si otázku, nakolik se souborné vydání Čornejových textů z roku 2020 liší od vydání z roku 2011. Srovnal jsem závěrečné pasáže všech zařazených studií v knize z roku 2020 se závěrečnými pasážemi vydání z roku 2011. Nenašel jsem jedinou změnu, vše úplně doslovně souhlasí (není změněna jediná věta). Každá kapitola knihy (původně samostatná studie) má vlastní číslování poznámek pod čarou. Srovnal jsem u všech kapitol vydání knihy z roku 2020 počet poznámek pod čarou s počtem poznámek u všech kapitol vydání z roku 2011, jejich počet je totožný. Pravdou je, že v některých případech došlo, ale spíše jen v omezené míře, k doplnění novější literatury do poznámkového aparátu (např. na s. 316 poznámka číslo 38, na s. 350–351 poznámka číslo 2, na s. 401 poznámka číslo 15, na s. 407–408 poznámka číslo 34, na s. 412 poznámka č. 5, na s. 417 poznámka č. 17, na s. 422 poznámka číslo 33, na s. 445 poznámka číslo 3 atd.). Na druhou stranu historické bádání od roku 2011 urazilo za téměř deset let poměrně dlouhou cestu a přineslo velké množství titulů prací, které nejsou v knize reflektovány. Abych nezůstal jen v obecné rovině, např. v kapitole nazvané „Pád Jana Želivského“ (s. 145–199) by bylo třeba připomenout novější bádání nad osobou, která se aktivně zasloužila o Želivského pád, Haška z Valdštejna (Papajík, David, „K osobnosti a charakteru Haška z Valdštejna“, *Východočeské listy historické*, 40, 2018, s. 39–59), v kapitole Volba Jiřího z Poděbrad českým králem (s. 397–410) práci, která upozornila na

některé stíny na obraze tesaném českou historiografií o osobnosti krále Jiřího z Poděbrad (Papajík, David, *Ladislav Pohrobek (1440–1457). Uherský a český král*, České Budějovice, Veduta 2016). Jedná se jen o ukázkou prací, v daném případě ve vazbě na autora tohoto pojednání, ale takových titulů od mnoha dalších autorů jsou po roce 2011 desítky (nemá smysl je zde všechny vyjmenovávat).

Z výše uvedeného plyne, že nějaký zásadní význam opakované publikování téhož pro odbornou veřejnost nemá. Historikové se již s Čornejovými závěry, které nebyly novým vydáním nijak podstatně revidovány, seznámili dříve.

Je možné argumentovat tím, že nové vydání je určeno pro širší čtenářskou základnu. Na otázku, zda je o zmíněný titul velký zájem u „běžných“ čtenářů, nedokáži věrohodně odpovédět (nemám k dispozici údaje o prodejnosti knihy).

Zastavme se ještě u srovnání grafické podoby obou vydání knihy z let 2011 a 2020. Zatímco vydání z roku 2011 bylo v pevných deskách a na dobře čitelném bílém papíře, vydání z roku 2020 je v měkkých deskách a do žlutých barev laděném papíře (alespoň v porovnání s knihou z roku 2011) a vypadá o poznání hůř. Rozsáhlá kniha o velikosti 694 stran v měkkých deskách působí na čtenáře velmi nestabilně. Nižší grafická úroveň vydání souboru Čornejových textů z roku 2020 byla patrně způsobena nedostatkem finančních prostředků.

Jakýkoliv badatel je jistě rád, když jsou jeho texty opakovaně vydávány a čteny. V případě textů Petra Čorneje tomu nepochybně nebylo jinak. Je otázkou, zda třetí vydání téhož (poprvé časopisecky a pak dvakrát v souboru studií) má očekávaný přínos či nikoliv. To ale již ponechám na posouzení samotnému čtenáři.